

ВІДЗИВ

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Євдокимової Альони Вікторівни

«Оцінювання компонентів портфеля проектів

на основі інтроформаційної моделі»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук

за спеціальністю 05.13.22 – управління проектами та програмами

На основі вивчення дисертації Євдокимової А.В. обсягом 164 сторінок основного тексту, автореферату обсягом 20 сторінок, праць, опублікованих за темою дисертації та наведених в авторефераті, встановлено наступне.

1. Актуальність обраної теми

В сучасних умовах розвитку економіки, який супроводжується внутрішніми та зовнішніми турбулентними впливами, процесами глобалізації та фінансової кризи задачі формування портфелів проектів є особливо актуальними для офісів з управління проектами та проектно-орієнтованих організацій. Рациональне оцінювання компонентів портфеля проектів, їх чітка пріоритетизація уможливує в подальшому для проектно-орієнтованих компаній ефективне використання ресурсів, гармонійний розвиток та досягнення стратегічних цілей.

Підтвердженням актуальності обраної теми є той факт, що вона виконувалась в рамках планових науково-дослідних робіт кафедри управління проектами та прикладної статистики Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля (№ державної реєстрації 0109U000083, 2009-2011 рр.; 0112U000233, 2012-2014 рр.).

2. Новизна, обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

За змістом обрана тема та завдання дослідження достатньо детально та обґрунтовано розкриті в дисертації. Достатність і обґрунтованість новизни

наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечуються сукупністю взаємопов'язаних методологічних підходів та методів, які були використані при проведенні дослідження. Це, в першу чергу, загальнонаукові методи аналізу, синтезу, аналогії, графічного моделювання. Крім того, використовувались спеціальні методи побудови функцій приналежності та продукційних правил. Усі перераховані методи обрані і використані для тих досліджень, де вони вже найшли підтвердження своєї доцільності і ефективності застосування, і стали підґрунтям для подальшого розвитку методів, які виносяться на захист як науковий результат.

Дослідження Євдокимової А.В. спрямовані на розробку моделей і методів оцінювання компонентів портфеля проектів з використанням теорії несилової взаємодії. Встановлену мету дослідження в цілому досягнуто. Підтвердженням цьому є наукова новизна результату, який отримано дисертантом. Тому саме через аналіз наукової новизни і проведемо доказ цього ствердження.

Як зазначено в дисертації та авторефераті, Наукова новизна визначена в обґрунтуванні методу оцінювання компонентів портфеля при його формуванні на основі інтроформаційної моделі несилової взаємодії в нечіткій постановці. На мій погляд, науковий результат роботи перебуває в межах напрямку дослідження «Програми та портфелі проектів», який передбачено паспортом спеціальності 05.13.22 «Управління проектами та програмами». При цьому, новим в цьому напрямку, з точки зору змісту дисертації, виступають удосконалені механізми формування правил оцінювання компонентів портфеля проектів з використанням продукційних правил. Саме для удосконаленого механізму формування правил оцінювання розроблена нова оцінна шкала, яка змістовно відповідає визначенням шкали відносної важливості Сааті.

В роботі заявлено дві наукові новизни результату, які отримані вперше, три які удосконалена і одна, яка дістали подальшого розвитку.

За логікою дослідження перша заявлена наукова новизна результату (рівень «вперше») стосується концептуальної моделі механізму оцінювання

компонентів портфеля при його формуванні. По суті, даний результат в подальшому знаходить розвиток у вигляді моделі остаточної цілісної оцінки компонента портфеля проектів, яка передбачає послідовне двохетапне застосування інтроформаційних показників несилової взаємодії (співвідношення 2.12, стор. 62).

Другий науковий результат рівня «вперше» полягає у встановленні закономірності зміни оцінок компонентів портфеля відповідно до таких факторів як оцінні стилі експертів, кількість експертів тощо.

Третій науковий результат рівня «удосконалено» стосується оцінювання компонентів портфеля, які визначаються з використанням елементів інтроформаційної моделі несилової взаємодії (стор. 71-72). Саме розроблена модель оцінювання компонентів портфеля проектів є науковим результатом, який підтверджується побудованими графіками зміни остаточної оцінки проекту в залежності від значень базової та умовних оцінок (стор. 73).

Основний науковий результат, якого автор досягнула в роботі, на мій погляд, є удосконалений механізм формування правил оцінювання компонентів шляхом введення оцінних шкал, які будуються проектними менеджерами для кількісних та якісних показників у вигляді функцій приналежності терм-множини «відхилення значень показника від ідеального». Це уможливило трансформувати вхідні значення показників в умовні оцінки за допомогою продукційного правила. В подальшому, реалізація єдиного підходу до оцінювання кількісних та якісних показників компонентів портфеля в запропонованому механізмі досягається удосконаленою автором оцінною шкалою шляхом введення ена-терм-множини (стор. 75-79).

Остання наукова новизна рівня «одержало подальшого розвитку» - термінологічна база області знань з управління проектами. Автор досягає цього результату шляхом формалізації термінологічної системи, яка відображає відмінні ознаки оцінювання компонентів портфеля на основі інтроформаційної моделі. Запропоновані автором 27 нових визначень

представлені графічно в термінологічній системі на основі моделі «Піраміда 3М» (рис. 3.3, стор. 114).

Проведений аналіз свідчить, що з урахуванням вище наведених уточнень, рівень наукової новизни отриманих результатів є достатнім з позицій вимог до кандидатської дисертації.

Обґрунтованість положень дисертаційної роботи забезпечується достатньою логічністю примусовості міркувань, обґрунтованістю тез, які висувуються, аргументами.

3. Значущість отриманих результатів для науки та практики

Проведений детальний аналіз роботи довів, що отримані дисертантом результати мають як теоретичне, так і практичне значення. В теоретичному плані для науки «Управління проектами та програмами» важливе значення має удосконалений механізм формування правил оцінювання компонентів шляхом введення оцінних шкал та модель оцінювання компонентів портфеля шляхом використання в ній елементів інтроформаційної моделі несилової взаємодії.

На наш погляд, найбільше практичне значення мають методичні положення реалізації методу оцінювання компонентів портфеля, що дозволяє покращити процес прийняття управлінських рішень при формуванні портфеля проектів. Особливо слід відзначити важливість для практики отриману оцінну шкалу для оцінювання кількісних та якісних показників компонентів портфеля.

Реальна значущість отриманих дисертантом результатів для практики підтверджується окремими положенням актів впровадження, які наведено в додатках до дисертації.

4. Оцінка повноти викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях

Основні результати дисертаційної роботи достатньо повно викладені в наукових виданнях. З точки зору предметної галузі управління проектами до

фахових, які визначені ДАК України як фахові з управління проектами і програмами, можна віднести роботи 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9. Роботу 7 також слід вважати опублікованою у фахових виданнях, тому що вона за змістом знаходиться в межі предметної галузі управління проектами, і є міжнародною публікацією.

5. Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

Визначаючи достатній рівень проведеного дослідження, внутрішню логічність та обґрунтованість зроблених висновків, слід зауважити, що ряд висновків і стверджень роботи носять дискусійний характер і є підґрунтям дискусії під час захисту дисертації.

1. Предмет дисертаційного дослідження є дещо ширше сформульований. На мій погляд, предметом дослідження є методи, моделі та процедури оцінювання компонентів портфеля проектів.

2. Аналіз змісту першого розділу, який присвячений висвітленню сучасного стану та проблеми оцінювання компонентів портфеля при його формуванні, на жаль, не містить літературного аналізу стосовно експертних методів, які можна застосувати для даної задачі. Це можуть бути методи персональних експертних оцінок, які використовують поняття рангової кореляції на основі коефіцієнтів Кендалла та Спірмена, а також групові методи оцінювання.

3. В меті дисертації не розкрито, який корисний результат розвитку, а не обґрунтування методу оцінювання компонентів портфеля проектів, досягається в результаті вирішення поставлених задач. Що стосується задекларованого підвищення об'єктивності, точності та достовірності інформації для підготовки управлінських рішень, то в загальних висновках не зустрічається їх кількісного чи якісного вираження. Хоча слід зауважити, що привести якісну чи кількісну оцінку цих параметрів на відміну від оцінних значень суджень експертів є вкрай важко.

4. В тексті дисертації та автореферату інколи вживається поняття експертної системи при оцінюванні компонентів портфеля проектів (наприклад, стор. 9 автореферату). Проте не приводиться структура експертної системи, та не наводяться принципи її побудови. З тексту дисертації зрозуміло тільки те, що в її основі використовуються продукційні правила.

5. В розділі 3 вказано, що семантичний аналіз тексту був проведений з використанням програмного продукту Advego Plagiatus (стор. 102 дисертації). Далі наводиться класифікація семантично значущих термінів досліджуваного тексту з поділом на три групи. На мій погляд, таке представлення не є точним, оскільки такі елементи як терміни не можуть чітко належати до однієї групи. Так, терміни першої групи (паспорт спеціальності 05.13.22) мають пересікатися з термінами другої групи і т.д.

6. В дисертації не аналізувалось питання застосування тих чи інших методологій управління проектами для вирішення поставленої задачі, наприклад P2M.

7. В роботі недостатньо уваги приділено опису та аналізу результатів впровадження отриманих наукових положень, що ускладнює оцінку ступеню досягнення мети дослідження та його практичної цінності, проте всі акти впровадження наведені в додатках.

8. В роботі є ряд застарілих джерел та підручників і посібників (посилання 43,72, 84, 96, 172).

Зазначені зауваження та недоліки не торкаються сутності отриманих наукових результатів дослідження.

6. Загальні висновки щодо наукової якості дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Євдокимової А.В. «Оцінювання компонентів портфеля проектів на основі інтроформаційної моделі» є завершеною кваліфікаційною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати у вигляді методів і моделі для оцінювання компонентів портфеля проектів, який базується на положеннях теорії несилової взаємодії. Вони в

сукупності вирішують конкретну наукову задачу, яка має суттєве значення для науки управління проектами та програмами в напрямку досліджень «програми та портфелі проектів».

Зміст дисертаційної роботи відповідає означеній темі. Актуальність теми та її практичне значення не викликають сумнівів. Науковий результат підтверджено отриманими науковими продуктами з відповідними рівнями наукової новизни, два з яких мають рівень «вперше». Поставлені в роботі завдання в цілому виконані, мету дисертаційного дослідження досягнуто. Дисертаційна робота виконана в рамках вимог Державних стандартів України.

Автореферат дисертації розкриває основні її положення, ідентичний структурі та змісту дисертації.

Дисертаційна робота за рівнем наукової новизни, достовірності й обґрунтованості висновків, теоретичною та практичною цінністю відповідає вимогам пп. 9, 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 та інших нормативних актів МОН України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а її автор – Євдокимова Альона Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.22 - управління проектами та програмами.

Заступник начальника кафедри
управління проектами, інформаційних
технологій та телекомунікацій
Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності,
кандидат технічних наук, доцент

О.Б. Зачко
08 травня 2014 р.